Streszczenie pracy doktorskiej Macieja Durbasa pt. Orzekanie o właściwości sądu polubownego

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, Katedra Prawa Cywilnego

Praca doktorska Macieja Durbasa poświęcona jest zagadnieniu orzekania o właściwości sądu polubownego.

W rozdziale pierwszym opisano samo pojęcie właściwości sądu polubownego. Zaproponowano również definicję właściwości jako „możliwości rozstrzygnięcia w arbitrażu danego sporu, która wynika z jego zdatności arbitrażowej (możliwości rozstrzygnięcia danego rodzaju, kategorii sporów w postępowaniu arbitrażowym), zdolności arbitrażowej (możliwości rozstrzygnięcia skonkretyzowanego podmiotowo i przedmiotowo sporu w postępowaniu arbitrażowym), ustalonej na podstawie zawartego i niewadliwego zapisu na sąd polubowny".

W rozdziale drugim omówiono samodzielne orzekanie o właściwości przez sąd polubowny. W szczególności określono granice zasad właściwości i odrębności umowy o arbitraż oraz ich wzajemnych relacji. Wskazano także jak wygląda proces decyzyjny w zakresie decydowania o swej jurysdykcji przez sąd polubowny, forma rozstrzygnięcia i jego skutki. Podkreślono także, że badanie właściwości sądu polubownego przez arbitrów winno mieć charakter kompleksowy. Zwrócono również uwagę, że zaniechanie podniesienia zarzutu braku właściwości sądu polubownego na tym etapie sprawy co do zasady pozbawia stronę możliwości podnoszenia go później, w szczególności w postępowaniach postarbitrażowych.

Rozdział trzeci poświęcony został kontroli postanowienia sądu polubownego o właściwości przez sąd powszechny we wpadkowym postępowaniu opisanym w art. 1180 § 3 kodeksu postępowania cywilnego. Rozdział czwarty omawia zarzut zapisu na sąd polubowny podniesiony w postępowaniu sądowym. W wyżej opisanych postępowania ocena jurysdykcji sądu polubownego ma charakter kompleksowy. Praca opiera się na założeniu, że postępowanie z art. 1180 § 3 kodeksu postępowania cywilnego powinno mieć kluczowe i podstawowe znaczenie dla rozpoznawania zarzutów braku właściwości sądu polubownego przed sądem powszechnym. Zaproponowano też, by możliwość roztrząsania tej kwestii w postępowaniach postarbitrażowych ograniczona została do minimum.

Rozdziały piąty i szósty poświęcone były za to kontroli orzeczenia arbitrażowego w postępowaniu ze skargi o uchylenie oraz postępowaniu w przedmiocie uznania lub stwierdzenie wykonalności wyroku arbitrażowego. Kontrola właściwości sądu polubownego w tym zakresie ma charakter ograniczony do enumeratywnie określonych kwestii – tj. niewadliwości umowy o arbitraż i objęcia nią jej stron, jej zakresu przedmiotowego i zdatności arbitrażowej. Dwie pierwsze kwestie rozpatrywane są dodatkowo wyłącznie na zarzut strony. Ponadto, brak podniesienia zarzutu braku właściwości na etapie postępowania arbitrażowego oraz podtrzymania tego zarzutu w postępowaniu z art. 1180 § 3 kodeksu postępowania cywilnego co do zasady pozbawia stronę możliwości kwestionowania właściwości sądu polubownego w postępowaniach postarbitrażowych za wyjątkiem kilku sytuacji, w szczególności braku zdatności arbitrażowej sporu.

W rozdziale siódmym uzasadniono brak możliwości badania właściwości sadu polubownego we wpadkowych postępowaniach przed sądem powszechnym (np. postępowaniu zabezpieczającym lub w przedmiocie wyboru arbitra). Postępowania te nie stanowią właściwej procedury do przeprowadzenia takiego badania, w przeciwieństwie do innych postępowań sądowych, opisanych w rozdziałach od trzeciego do szóstego.

Wreszcie w rozdziale ósmym opisano kwestię związania orzeczeniami o właściwości sądu polubownego wydawanymi przez sąd powszechny i polubowny i wzajemnych relacji tych postępowań.

Kraków, 8 czerwca 2020 r.

Maciej Durbas